

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัยโดยสรุป และอภิปราย พร้อมทั้งขอเสนอแนะตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโครงการฝึกสอนในวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่จะช่วยในการนิเทศการฝึกสอนในวิทยาลัยครู
3. เพื่อศึกษาโครงสร้างและวิธีดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอนของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ในภาคกลางของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอนซึ่งผ่านการฝึกสอนมาแล้วในวิทยาลัยครู 8 แห่ง ในภาคกลาง นอกกรุงเทพมหานคร มีประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 639 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจ ประกอบด้วย 4 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบ แบบประมาณค่า แบบจัดลำดับความสำคัญและแบบเติมคำในช่องว่าง

ในการสร้างเครื่องมือ ได้สร้างขึ้นด้วยตนเอง โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเรื่องการฝึกสอน ประกอบกับการศึกษาจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แบบสำรวจจำนวนหนึ่ง และนำไปทดลองกับประชากรในวิทยาลัยครู 5 แห่ง จากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไข จนได้แบบสำรวจที่ใช้ได้โดยแบ่งโครงสร้าง

ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ ส่วนที่สองเป็นแบบสำรวจความเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์และการฝึกสอนโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน มีจำนวนคำตอบ 80 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใ้คนำแบบสำรวจจำนวน 639 ฉบับ เท่ากับจำนวนประชากรที่มีอยู่จริงในวิทยาลัยครูที่ไซในการวิจัยไปแจกแก่ผู้ตอบแบบสำรวจและไปรับกลับด้วยตนเอง ได้รับแบบสำรวจคืนมาและใช้ได้จำนวน 611 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.6%

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใ้ใช้วิธีทางสถิติ 4 วิธีคือ

- 4.1 . การหาค่าร้อยละ
- 4.2 . . การหาค่าเฉลี่ย
- 4.3 . การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4.4 . การหาค่า z - test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. ส่วนที่ 1 ของแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเอง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารวิทยาลัยเป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนมากจะมีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี มีวุฒิปริญญาตรีและโทจำนวนใกล้เคียงกันและมีอายุราชการระหว่าง 6-10 ปี เป็นส่วนใหญ่
2. อาจารย์นิเทศก์เป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี เป็นอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลา มีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี และเพิ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์เพียง 1 ปี เป็นส่วนใหญ่ เกือบครึ่งหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์ทั้งหมดไม่เคยมีประสบการณ์ด้านงานนิเทศมาก่อน ในด้านการศึกษาปรากฏว่า จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ และส่วนมากจบวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ วิชาโททางด้านสังคมศึกษา ส่วนสังกัดของอาจารย์นิเทศก์เป็นอาจารย์จากภาควิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด
3. นักศึกษาก็สอนเป็นชายกับหญิงในจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19 - 20 ปี และเป็นนักศึกษาระดับ ป.กศ. มากกว่าระดับ ป.กศ. สูง.

ข. ส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า

ในตอนต้นที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าไม่ควรจำกัดอายุ ระดับการศึกษาและสาขาวิชาที่จบการศึกษาของอาจารย์นิเทศก์ แต่ก่อนออกนิเทศควรได้ทำการสอนในวิทยาลัยครูมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี และเคยมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษามาก่อน ส่วนในด้านลักษณะนิสัย อารมณ์และความสามารถเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีความรับผิดชอบ มีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น และมีความสามารถในการสาธิตการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

ในตอนต้นที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในด้านต่าง ๆ ปรากฏผลการวิจัยว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นบทบาทที่สำคัญที่สุดที่อาจารย์นิเทศก์ควรทำคือ สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง จัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับระหว่างหน่วยฝึกสอน เป็นผู้แจ้งความเคลื่อนไหวและกิจกรรมภายในวิทยาลัยให้แก่นักศึกษาฝึกสอนและชุมชนได้ทราบร่วมปรึกษาหารือกับครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน เข้าร่วมในโครงการอบรมครูประจำการของหน่วยงานในชุมชนและขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนในการให้ความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน

ในตอนต้นที่ 3 เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินงานการนิเทศการฝึกสอน ความเห็นของประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า หน่วยงานฝึกสอนควรเป็นหน่วยงานอิสระ และจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ธุรการประจำแผนกฝึกสอนด้วย ในด้านการสรรหาอาจารย์นิเทศก์ควรให้ภาควิชาต่าง ๆ คัดเลือกอาจารย์ส่งมาเป็นอาจารย์นิเทศก์ตามสัดส่วนที่ตกลงกัน ให้จัดอาจารย์นิเทศก์เป็นกลุ่มรับผิดชอบกลุ่มโรงเรียนร่วมกัน ไม่กำหนดช่วงเวลาในการนิเทศว่าจะต้องมีระยะเวลาเท่าไร ให้อาจารย์นิเทศก์ทุกคนนิเทศเต็มเวลาและรับผิดชอบนักศึกษาฝึกสอนคนละ 10 - 15 คน และให้สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนคนหนึ่ง 3 - 5 ครั้ง

ในด้านการสัมมนาให้มีการสัมมนานักศึกษาฝึกสอนตลอดภาคการฝึกสอน 2 ครั้ง และให้จัดสัมมนาเป็นกลุ่มวิชาที่นักศึกษาฝึกสอนอยู่ นอกจากนั้นในการจัดสัมมนาครูใหญ่และครูพี่เลี้ยง เพื่อแก้ปัญหาฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์เห็นควรให้จัดปีละ 1 ครั้ง และเห็นว่าการประชุมปฏิบัติการด้านการสอนระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงมีความสำคัญมาก

สำหรับความเห็นด้านการเตรียมนักศึกษาออกฝึกสอน ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เห็นควรจัดให้มีส่วนช่วยดูแลอุปการะในวิทยาลัยครู ส่วนการเตรียมอาจารย์นิเทศก์นั้นเห็นควยอย่างยิ่งกับการจัดให้มีการจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศการสอนเป็นระยะสั้น ๆ ก่อนออกทำการนิเทศ นอกจากนั้นยังเห็นสมควรให้แผนกฝึกสอนได้กำหนดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์เป็นระยะ ๆ

ในตอนที 4 เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ช่วยในการนิเทศการฝึกสอน ปรากฏว่าในองค์ประกอบด้านบริหาร ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นการสำคัญมากที่ควรจัดยานพาหนะให้เพียงพอในการนิเทศ ส่วนองค์ประกอบด้านวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า การจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนก่อนออกไปฝึกสอนนั้นมีความสำคัญมาก

เกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชากรในกลุ่มวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ว่า เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องใจใกล้เคียงกันในบทบาทด้านการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน บทบาทด้านวิชาการและบทบาทในด้านประชาสัมพันธ์ ส่วนบทบาทในด้านการประสานงานด้านบริการและด้านสวัสดิการ ประชากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่

ส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างของควรดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอนนั้น ปรากฏว่าทั้งผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องใจใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ในเรื่องการเตรียมนักศึกษาออกฝึกสอน การเตรียมอาจารย์นิเทศก์และการติดตามผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์

ส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ช่วยในการนิเทศการฝึกสอนปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ทุกเรื่อง

อภิปรายผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

ตอนที่ 1 คุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์

1. จากการวิจัยครั้งนี้ประชากรในกลุ่มวิจัยทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีประสบการณ์การสอนในวิทยาลัยครูมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี ก่อนออกทำการนิเทศ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นสิ่งที่อาจจะพิจารณาได้ว่าประชากรทั้งกลุ่มเหล่านี้ มีความเชื่อว่าประสบการณ์ในการสอนเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับอาจารย์นิเทศก์ เพราะอาจารย์นิเทศก์จะต้องไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนวิชาต่าง ๆ แก่นักศึกษาฝึกสอน นอกจากนั้นอาจารย์นิเทศก์ยังต้องไปทำงานเกี่ยวข้องกับครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนซึ่งถึงแม้บางคนอาจมีคุณวุฒิตำว่าว่า แต่บุคคลเหล่านี้ก็มีประสบการณ์การสอนมานาน ยอมรับว่าถึงปัญหาและกลวิธีในการสอนวิชาต่าง ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งถ้าหากอาจารย์นิเทศก์คนใดที่มีประสบการณ์น้อย เมื่อไปแนะนำปัญหาการสอนบางอย่างให้แก่นักศึกษาฝึกสอนอย่างผิด ๆ ก็อาจนำความเสียหายมาสู่ชื่อเสียงของวิทยาลัยได้

ขอเสนอแนะ: เพื่อให้ได้แก่อาจารย์นิเทศก์ที่มีประสบการณ์อย่างพอเพียง ในการออกไปนิเทศการสอน วิทยาลัยควรจัดอาจารย์นิเทศก์โดยคัดเลือกผู้มีประสบการณ์ในการสอนในวิทยาลัยมานานที่สุดก่อน เรียงลำดับลงมาจนถึงผู้ที่มีระยะเวลาต่ำสุด ไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามผลการวิจัยครั้งนี้ในบางกรณีอาจารย์บางคนไม่สมัครใจออกทำการนิเทศก็อาจต้องใช้วิธีการหมุนเวียนกันออกนิเทศเป็นครั้งคราวไป โดยถือว่าอาจารย์ของวิทยาลัยครูที่ผ่านการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ต้องออกนิเทศการสอนเช่นเดียวกันทุกคน ซึ่งถ้าสามารถถือแนวปฏิบัติได้เช่นนี้ ก็จะช่วยให้การนิเทศการฝึกสอนบังเกิดผลดีในที่สุด

2. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าอาจารย์นิเทศก์ควรมีลักษณะนิสัยเป็นผู้มีความรับผิดชอบและมีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น ซึ่งผลการวิจัยที่ปรากฏออกมา นี้ อาจจะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า งานของอาจารย์นิเทศก์นั้นเป็นงานที่ต้องมีภาระรับผิดชอบอย่างมากมาย ถ้าหากอาจารย์นิเทศก์คนใดไม่มีความรับผิดชอบต่องานแล้ว อาจเป็นปัญหาทำให้งานเกิดความล้มเหลวได้ หรืออย่างน้อยก็อาจ

เป็นปัญหาทำให้นักศึกษาฝึกสอนได้พบเห็นตัวอย่างที่ไม่มีดีของอาจารย์นี้เทศก์ได้ และอีกประการหนึ่งจากการที่ผลการวิจัยปรากฏว่าอาจารย์นี้เทศก์ควรมีอารมณ์มั่นคงหนักแน่นนั้นอาจเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าเขาที่เป็นมานั้นอาจารย์นี้เทศก์มีภาระในการนี้เทศก์มาก บางครั้งอาจมีปัญหานั้นเรื่องการควบคุมอารมณ์ที่เกิดจากการได้พบความบกพร่องผิดพลาดจากการปฏิบัติงานฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน หรืออาจเกิดจากความไม่สบายใจในปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ อาจทำให้อาจารย์นี้เทศก์เผลอตัวแสดงอารมณ์ที่ไม่ดีออกมา เป็นผลให้นักศึกษาฝึกสอน และผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนไม่สบายใจได้ ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปโดยราบรื่นและเข้าใจกันได้จึงอาจเป็นผลที่ทำให้ประชากรที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ แสดงความเห็นออกมาในลักษณะที่ว่าต้องการให้อาจารย์นี้เทศก์เป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงหนักแน่น

ข้อเสนอแนะ: เพื่อให้งานการฝึกสอนได้ดำเนินไปได้อย่างดีผลดีขึ้นและเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์นี้เทศก์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการฝึกสอนได้เป็นไปด้วยดี จึงควรปฏิบัติดังนี้

ก. สำหรับแผนกฝึกสอน ควรมีการกำหนดและวางหลักปฏิบัติให้แน่นอนตายตัวลงไปว่า อาจารย์นี้เทศก์คนหนึ่ง ควรจะมีงานในความรับผิดชอบแค่ไหนเพียงใดถ้าไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์จะมีผลเสียหายอย่างไร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจไว้เสียตั้งแต่ก่อนจะออกทำการนี้เทศก์ ทั้งนี้เพื่อสัมฤทธิ์ผลของงานและเป็น การตรวจสอบความรับผิดชอบของอาจารย์นี้เทศก์ไปพร้อม ๆ กันด้วย

ข. สำหรับตัวอาจารย์นี้เทศก์เองซึ่งนอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบต่องานแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่า งานนี้เทศก์การสอนเป็นงานที่ต้องมีการปะทะสัมพันธ์ (Reaction) กับคนหมู่มากหลาย ๆ ฝ่าย การรู้จักควบคุมอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดเมื่อมี ปัญหาขัดแย้งหรือไม่พอใจในสิ่งใด อาจารย์นี้เทศก์จะต้องใช้วิธีการประชาธิปไตยหรือการ ประนีประนอมเข้าแก้ปัญหาทุกครั้ง ซึ่งถ้าสามารถใช้วิธีการดังกล่าวนี้ได้ตลอดไปก็จะทำให้ การนี้เทศก์การสอนเป็นไปโดยราบรื่นและบังเกิดผลดีสัมดังความมุ่งหมายของการฝึกสอน

3. จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์นี้เทศก์ควรจะมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาก่อนจะออกทำการนี้เทศ จากผลการวิจัยนี้อาจกล่าวได้ว่า คุณลักษณะของอาจารย์นี้เทศก์เท่าที่เป็นอยู่แต่เดิมนั้น อาจจะมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาน้อย โดยพิจารณาจากการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า อาจารย์นี้เทศก์ที่ปฏิบัติงานอยู่ส่วนใหญ่มีอายุน้อย เพิ่งจบการศึกษาไม่เคยมีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนประถมศึกษามาก่อน ย่อมเป็นข้อยืนยันได้เป็นอย่างดี เมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจทำให้เกิดผลเสียต่อนักศึกษาฝึกสอนได้ เพราะในเมื่ออาจารย์นี้เทศก์เองยังขาดประสบการณ์แล้ว ย่อมไม่อาจแนะนำข้อปัญหาที่เป็นอยู่จริง ๆ หรือวิธีสอนที่เหมาะสมกับชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอนของตนได้ และนอกจากนั้นอาจทำให้นักศึกษาต้องเสียเวลาหาประสบการณ์เพิ่มเติมเองอีกมากด้วย

ข้อเสนอแนะ : เพื่อให้วิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้มีอาจารย์นี้เทศก์ที่มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ก่อนที่จะออกไปทำการนี้เทศ ควรปฏิบัติดังนี้

วิทยาลัยครูทุกแห่งควรมีเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของอาจารย์นี้เทศก์ให้แน่ชัดลงไปว่า อาจารย์นี้เทศก์ทุกคนต้องมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษามาก่อน จึงจะออกนี้เทศการสอนได้ แต่ถ้าวินิจฉัยไม่มีอาจารย์นี้เทศก์ที่มีคุณสมบัติข้อนี้ ควรใช้วิธีดังต่อไปนี้

ก. วิทยาลัยครูใดที่มีโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนประเภทประจำที่ในโครงการบริการการศึกษาอยู่แล้ว ก็อาจจัดชั่วโมงสอนให้อาจารย์นี้เทศก์ให้ทุกคน หรือแม้แต่อาจารย์นี้เทศก์เก่า ได้มีช่วงเวลาหมุนเวียนกันออกไปช่วยสอนในชั้นเรียนจริง ๆ ของโรงเรียนเหล่านั้นเป็นบางชั่วโมง

ข. วิทยาลัยครูที่ไม่มีโรงเรียนสาธิตหรือยังไม่มีโรงเรียนประจำที่ในโครงการ ก็อาจส่งอาจารย์นี้เทศก์ใหม่ ๆ ที่ยังขาดทักษะและประสบการณ์ให้ออกไปช่วยสอนในโรงเรียนฝึกสอนในโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยเป็นครั้งคราวเท่าที่พอจะจัดได้

อนึ่งในการส่งอาจารย์นี้เทศ์ออกไปสอนทั้งสองลักษณะนี้จะต้องกำหนดระยะเวลาชั้นต่ำไว้ควยเช่น ๑ ภาคเรียน หรือ 1 ปี ความเหมาะสม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นี้เทศ์

1. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นี้เทศ์ ประชากรส่วนใหญ่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเห็นว่า ในบทบาทด้านสวัสดิการ อาจารย์นี้เทศ์ ควรขอความร่วมมือจากบุคคลในชุมชนในการให้ความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน ซึ่งจากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าเท่าที่เป็นอยู่โดยปกติทั่วไป วิทยาลัยครูมีความจำเป็นต้องจัดโรงเรียนฝึกสอนให้แก่นักศึกษาฝึกสอนในชุมชนภายนอกวิทยาลัย โดยเฉพาะโครงการฝึกสอนชนบทซึ่งนักศึกษาฝึกสอนต้องออกไปอยู่ประจำหน่วยฝึกสอนตลอดระยะเวลาการฝึกสอน ซึ่งในการออกไปสอนของนักศึกษาฝึกสอนนั้น นักศึกษาฝึกสอนจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับชาวบ้านในชุมชนได้ ต้องมีปัญหาในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ตนเองและทรัพย์สินที่นำติดตัวไป ในด้านตัวอาจารย์นี้เทศ์เองก็มีภาระผูกพันอยู่กับงานประจำอื่น ๆ ในวิทยาลัยครูควย ไม่อาจมาอยู่กับนักศึกษาฝึกสอนได้ตลอดเวลา และในด้านการบริหาร วิทยาลัยก็มีเวลาให้กับการฝึกสอนไม่ไค้มากเพราะภารกิจในการบริหาร ฉะนั้นเมื่อผลการวิจัยปรากฏออกมาในลักษณะนี้ ย่อมเป็นเครื่องยืนยันไค้ว่า ประชากรทั้งสามกลุ่มมีความต้องการให้อาจารย์นี้เทศ์ไค้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะ: เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ เรื่องความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน ควรปฏิบัติดังนี้

ก. ในด้านบริการของวิทยาลัยครู สมควรอย่างยิ่งที่มีวิทยาลัยควรมีบทบาทในการเข้าร่วมพัฒนาสร้างควมเจริญในคานต่าง ๆ ให้แก่ชุมชนที่โรงเรียนฝึกสอนของวิทยาลัยตั้งอยู่่าง โดยอาจจัดในรูปการเข้าปรวมในโครงการให้ความช่วยเหลือทางควนการศึกษาวิชาชีพระยะสั้น โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพจิตใจและวัฒนธรรม

โครงการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่วิทยาลัยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโครงการทั้งหลายเหล่านี้จะสามารถชักจูงให้ชาวบ้านในชุมชนที่โรงเรียนฝึกสอนตั้งอยู่ได้เข้าใจและรู้จักวิทยาลัยและนักศึกษาฝึกสอนดีขึ้น

ข. ในด้านตัวอาจารย์นิเทศก์เอง จะต้องทำตัวให้สามารถเข้ากับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี พยายามหาโอกาสทำความเข้าใจและชี้แจงให้ชาวบ้านได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และผลดีของการมีนักศึกษาฝึกสอนมาประจำอยู่ในโรงเรียนในหมู่บ้านของตน และในส่วนตัวที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์จะต้องพยายามปลุกฝังให้นักศึกษาฝึกสอนได้เกิดความรู้สึกในหน้าที่ของตน และทำให้ความร่วมมือแก่ชุมชน จะต้องพยายามสอนให้นักศึกษาฝึกสอนใคร่จักลำดับความสำคัญของบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนนั้นและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในการนำนักศึกษาฝึกสอนทุกคนทุกรุ่นไปให้ชาวบ้านใคร่จักและขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนในการให้ความอบอุ่นและความปลอดภัยแก่นักศึกษาฝึกสอน

2. จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกันว่าอาจารย์นิเทศก์ควรสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง แต่ขณะเดียวกันกลุ่มประชากรส่วนใหญ่กลับเห็นควายน้อยในการจะให้อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมสอนและปกครองชั้นในขณะที่นักศึกษาทำการสอน จากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมานี้อาจเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าในการออกไปนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์นั้น อาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงควรจะได้สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกันเพื่อว่าเมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้น ทั้งสองฝ่ายจะได้พบเห็นเหมือน ๆ กันและเมื่อจะทำการวิพากษ์วิจารณ์การสอนอย่างไร ก็จะสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้จากข้อมูลเดียวกัน หรือเมื่อจะให้ข้อเสนอแนะ สิ่งใดอย่างไรทั้งสองฝ่ายก็จะได้รับรู้ร่วมฟังอยู่ด้วยกันเป็นการช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับข้อเสนอแนะหรือการปรับปรุงที่เป็นแนวเดียวกัน

ส่วนผลการวิจัยที่ปรากฏว่าประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยในการจะให้อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมสอนและปกครองชั้นในขณะที่นักศึกษาทำการสอนนั้น อาจเป็นเพราะสาเหตุว่า เเท่าที่เป็นอยู่ในการนิเทศการสอนจริง ๆ นั้น อาจารย์นิเทศก์อาจเพียงแต่เข้าไปสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนเท่านั้น เพราะยอมเป็นการไม่สะดวกและไม่สมควรอย่างยิ่งที่อาจารย์นิเทศก์จะเข้าไปก้าวกาย หรือเข้าแทรกในการสอนและปกครองชั้นขณะที่นักศึกษากำลังทำการสอนอยู่ เพราะถ้าอาจารย์นิเทศก์จะทำเช่นนั้นก็จะทำให้การสอนของนักศึกษาสะดุดหยุดลงได้ เพราะเด็กนักเรียนอาจหันเหความสนใจมาให้อาจารย์นิเทศก์และจะไม่สนใจในบทเรียนที่นักศึกษากำลังสอนอยู่ เป็นผลให้นักศึกษาฝึกสอนต้องหยุดสอนและอาจารย์นิเทศก์เองก็จะสังเกตอะไรจากการสอนของนักศึกษาฝึกสอนไม่ได้อีก

ข้อเสนอแนะ: เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงได้สังเกตการสอนร่วมกันอย่างใกล้ชิด ขอเสนอแนะวิธีที่ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. ควรจะได้มีการตกลงร่วมกันก่อนว่า จะใช้วิธีอย่างไร หรือเกณฑ์อะไร มาใช้กับการสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

ข. สิ่งทั้งสองฝ่ายได้บันทึกลงในแบบสังเกตการสอนของนักศึกษาแต่ละครั้งนั้น ควรจะได้มีการแลกเปลี่ยนกันดูได้ ยกเว้นคะแนนที่จะให้แก่นักศึกษาฝึกสอนซึ่งควรเก็บไว้เป็นความลับเฉพาะตัว เพราะมีคะแนนจะทำให้เกิดปัญหาภายหลังได้

ค. แผนหรือสมุดบันทึกที่ใช้ในการบันทึกการสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนนั้นควรจะได้เก็บไว้ใช้ในการสัมมนาการฝึกสอนระหว่างครูพี่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ในภายหลังได้ควย ทั้งนี้เพื่อว่าหากมีความเห็นขัดแย้งกันอย่างไร ก็จะสามารถนำสิ่งที่ปฏิบัติไปแล้วมาเปรียบเทียบกันดูได้

ง. แผนหรือสมุดบันทึกการสังเกตการสอนของนักศึกษานั้นควรจะได้มีการเขียนเขาเล่มไว้เป็นหลักฐาน ยังหน่วยฝึกสอนหรือในวิทยาลัย เพื่ออาจารย์นิเทศก์หรือครูพี่เลี้ยงใหม่จะได้อาศัยใช้เป็นแนวทางในทางสังเกตการสอนในภายหลังได้เป็นอย่างดี

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทในคณาวิชาการ ประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่เห็นควยวว่า อาจารย์นิเทศควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับระหว่างหน่วยฝึกสอน จากผลวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นไปได้ที่ประชากรในกลุ่มวิจัยครั้งนี้มีความเห็นว่า เทาที่เป็นอยู่ในสภาพปัจจุบัน นักศึกษาฝึกสอนมีจำนวนมาก แต่อาจารย์นิเทศมีอัตรากำลังจำกัดและมีเวลาในการนิเทศแต่ละหน่วยไม่มากนัก นอกจากนั้นหน่วยฝึกสอนก็มักจะตั้งอยู่กระจัดกระจายกันออกไป นักศึกษาไม่มีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในคานต่าง ๆ ระหว่างกันเท่าที่ควร ปัญหาทางวิชาการของนักศึกษาฝึกสอนเป็นปัญหาหนึ่งที่มีกเกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกสอนทุกคน และแต่ละคนก็มักมีความถนัดในแต่ละวิชาแตกตางกันออกไป ในหน่วยหนึ่งอาจมีผู้มีความถนัดในการสอนศิลปะเป็นอย่างก็ แต่มีปัญหในการสอนคณิตศาสตร์และเกษตร แต่ขณะเดียวกันอีกหน่วยหนึ่งมีผู้มีความถนัดในการสอนคณิตศาสตร์และเกษตรแต่ขาดผู้สนใจในการสอนศิลปะเมื่อมีปัญหาก็กลาวนี้เกิดขึ้น หากอาจารย์นิเทศจะสามารถจัดให้แต่ละหน่วยฝึกสอนได้มีเวลาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถทางวิชาการระหว่างกันขึ้นมาได้ ก็จะเป็นการช่วยลดภาระในการนิเทศของอาจารย์นิเทศได้อย่างมาก อีกทั้งยังจะเป็นการประสานความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาฝึกสอนด้วยกันได้อีกทางหนึ่งด้วย

ขอเสนอแนะ: เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนแต่ละหน่วยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการระหว่างกันอย่างโดยล ขอเสนอแนะวิธีการเพื่อปฏิบัติดังนี้

อาจารย์นิเทศควรจะได้มีการจัดทำระเบียบฝึกสอนให้สามารถทราบได้ว่าในแต่ละหน่วยฝึกสอนนั้น ผู้ใดมีความถนัดหรือมีความสามารถทางวิชาการใดเป็นพิเศษบ้าง หรือแต่ละหน่วยฝึกสอนใดมีความถนัดรวม ๆ ทางใด หรือมีปัญหาใดมากที่สุด เพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ ฉะนั้นในการไปสังเกตการสอนทุกครั้ง อาจารย์นิเทศจะต้องมีสมุดสำหรับบันทึกปัญหาต่าง ๆ ที่ได้พบ เก็บรวบรวมไว้เพื่อได้จำนวนข้อปัญหาที่มากพอสมควรแล้ว จึงนำข้อมูลเหล่านี้ไปเสนอให้มีการอภิปรายร่วมกันในโอกาสที่อาจารย์นิเทศจัดให้มีการสัมมนาระหว่างหน่วยฝึกสอน เพื่อให้นักศึกษาจะได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ กัน

อนึ่งปัญหาทางวิชาการแต่ละปัญหาที่ค้นพบและนำมาถกเถียงอภิปรายเป็นที่ยอมรับแล้ว ควรจะได้มีการจัดพิมพ์หรือจัดบันทึกเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี เพื่อจะได้เป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาฝึกสอนรุ่นต่อไปได้อีก

4. จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทในคานาประชาสัมพันธ์ประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่เห็นควยว่า อาจารย์นิเทศก์ควร เป็นผู้แจ้งความเคลื่อนไหว กิจกรรมภายในวิทยาลัยให้แก่นักศึกษาฝึกสอนและชุมชนได้ทราบ จากผลวิจัยนี้ อาจเป็นเพราะจากสภาพความจริงที่ว่าเมื่อนักศึกษาฝึกสอนออกไปฝึกสอนนั้น มักจะต้องอยู่ประจำยังหน่วยฝึกสอนเป็นส่วนใหญ่ หรือถ้าหากไม่ได้อยู่ประจำก็จะต้องอยู่สอนตลอดวัน ไม่มีเวลาได้กลับเข้ามารับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวในวิทยาลัยอีก ส่วนชุมชนนั้นในฐานะที่เป็นสิ่งเกี่ยวข้องอยู่กับวิทยาลัยอย่างไม่สามารถจะแยกจากกันได้ เพราะถ้าไม่มีชุมชนหรือถ้าหากชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในคานาต่าง ๆ แก่วิทยาลัยแล้ว วิทยาลัยก็จะต้องอยู่ได้อย่างลำบากหรืออาจมีความขัดข้องในการดำเนินงานได้ ฉะนั้นข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ภายในวิทยาลัยจึงเป็นสิ่งที่ชุมชนควรจะได้รับทราบควยเป็นอย่างดี อาจารย์นิเทศก์ในฐานะตัวแทนของวิทยาลัยและในฐานะผู้ใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนและชุมชนจึงควรมีบทบาทเป็นตัวแทนของวิทยาลัยในฐานะผู้แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวและกิจการภายในวิทยาลัยอย่างดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ : เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ได้ทำหน้าที่ในการแจ้งข่าวให้ได้ผลที่สุด ควรปฏิบัติวิธีหนึ่งวิธีใดหรือหลายวิธีต่อไปนี้

ก. ให้อาจารย์นิเทศก์นำข่าวสารภายในวิทยาลัยไปพิมพ์เผยแพร่ติดไว้ยังโรงเรียนฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกสอนหรือประชาชนผู้สนใจได้อ่านและเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้ทราบทั่วกัน

ข. ให้อาจารย์นิเทศก์ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น สถานีวิจัย หน่วยศึกษานิเทศก์ ชมรมลูกเสือชาวบ้าน หน่วยฝึกเจ้าหน้าที่เคลื่อนที่ หรือหนังสือพิมพ์ ชาวท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวคราวความเคลื่อนไหวของ วิทยาลัยไปยังประชาชนทั่วไปได้ทราบ ซึ่งการปฏิบัติวิธีนี้จะช่วยประหยัดเวลาของ อาจารย์นิเทศก์ได้อย่างมาก อีกทั้งข่าวที่แพร่ออกไปจะไปถึงชุมชนได้อย่างรวดเร็วและ ทั่วถึงได้มากที่สุดด้วย.

ค. อาจารย์นิเทศก์ควรขอความร่วมมือจากฝ่ายประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัย ด้วยการขอเอกสารข่าวคราวต่าง ๆ ของวิทยาลัยไปเผยแพร่ไว้ในที่เปิดเผยที่นักศึกษา ฝึกสอนหรือประชาชนทั่วไปจะสามารถหาเวลาอ่านได้โดยสะดวก แต่ทั้งนี้ต้องปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำด้วย

๕. จากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทคานประสานงานปรากฏว่า ประชากรผู้ ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการให้อาจารย์นิเทศก์ได้พบปะปรึกษารั้ว กับครูใหญ่ครูพี่เลี้ยงในการแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ อาจแสดงว่า เทาที่เป็นอยู่อาจารย์นิเทศก์กับครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงไม่มีเวลาได้พบปะกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษาฝึกสอนมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความจำเป็นบางประการ เช่น อาจารย์ นิเทศก์บางคนต้องอยู่สอนภายในวิทยาลัยด้วย หรือในวิทยาลัยครูบางแห่ง มีอาจารย์นิเทศก์ น้อยและต้องรับภาระดูแลนักศึกษาฝึกสอนมากคนเกินไป หรือในบางแห่งโรงเรียนฝึกสอน อยู่ไกลจากวิทยาลัยมากเกินไป ทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก นอกจากนั้นในด้าน ครูใหญ่ครูพี่เลี้ยงเองอาจมีปัญหาคานการบริหารงานราชการหรืองานธุรการจรรอื่นมากทำให้ ไม่มีเวลาได้พบปะกับอาจารย์นิเทศก์ได้เท่าที่ควร จากปัญหาความจำเป็นต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การวิจัยปรากฏผลออกมาในลักษณะดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์กับครูใหญ่ครูพี่เลี้ยงได้มีเวลาพบปะกัน เพื่อปรึกษารั้วหรือในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาฝึกสอน ควรใช้วิธีปฏิบัติดังนี้

ก. ควรกำหนดลงไปในปฏิทินการฝึกสอนของวิทยาลัยให้แน่นอนว่า อาจารย์นิเทศก์จะไปพบครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงของหน่วยฝึกสอนใด เมื่อใด เพื่อทางหน่วยฝึกสอน จะได้จัดช่วงเวลาใดตรงกันและพบปะกันได้พร้อมกันทุกฝ่าย อีกทั้งจะเป็นการช่วยให้ทุกฝ่าย ได้มีเวลาเตรียมตัวในการนำเสนอและแก้ปัญหาต่าง ๆ ไวล่วงหน้าอีกด้วย

ข. ในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์มีเวลาน้อยไม่อาจจัดเวลาพบปะกับครูใหญ่ครูพี่เลี้ยงได้บ่อยครั้งนัก ก็อาจใช้วิธีการให้ครูพี่เลี้ยงได้เข้าร่วมสังเกตการสอนกับอาจารย์นิเทศก์ด้วยทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาของนักศึกษาฝึกสอนที่จะต้องแก้ไขร่วมกัน ก็อาจใช้เวลาช่วงนั้นปรึกษาหารือกันด้วยก็ได้

ค. ในการสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนทุกครั้ง อาจารย์นิเทศก์จะต้องบันทึกความเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ได้พบทั้งข้อเด่นและข้อบกพร่องของการสอนหรือการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอนลงไว้ในแบบสำหรับบันทึกด้วย เมื่อจบสิ้นการบันทึกแต่ละครั้งแล้ว ควรจะได้นำบันทึกนั้นให้ครูพี่เลี้ยงได้รู้เห็นหรือแสดงความคิดเห็นประกอบด้วย และบันทึกนี้ควรจะให้ครูใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอนได้ดูด้วยเช่นกันเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เชื่อว่าการไปสังเกตการสอนครั้งต่อไปของอาจารย์นิเทศก์ครูพี่เลี้ยงหรือแม่ครูใหญ่เองอาจช่วยแนะนำสิ่งที่ควรปฏิบัติหรือสิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุงแก่นักศึกษาฝึกสอนได้ตรงกันกับความเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อันจะเป็นการป้องกันความขัดแย้งทางความเห็นของทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินงานการนิเทศฝึกสอน

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่าประชากรในกลุ่มวิจัยที่เป็นผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับการสรรหาอาจารย์นิเทศก์ว่า ควรให้ภาควิชาต่าง ๆ คัดเลือกอาจารย์ส่งมาเป็นอาจารย์นิเทศก์ตามสัดส่วนที่ตกลงกัน แต่ในกลุ่มอาจารย์นิเทศก์เองกลับมีความเห็นแตกต่างกันออกไปหลายความเห็น กล่าวคือจำนวนมากที่สุดร้อยละ 31.25 เห็นเช่นเดียวกับผู้บริหารวิทยาลัย แต่จำนวนรองลงไปเป็นจำนวนใกล้เคียงกันอีก 2 ความเห็นเห็นว่าควรให้แผนกฝึกสอนเป็นผู้คัดเลือกเองจากอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ ตามสัดส่วนที่ตกลงกัน ความเห็นหนึ่งกับอีกความเห็นหนึ่งว่าควรให้อาจารย์มาสมัครเองตามความสมัครใจ

จากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาแล้ว แสดงว่า ใ้หาที่เป็นอยู่จริงในขณะนี้ วิทยาลัยครูต่าง ๆ อาจมีวิธีการคัดเลือกสรรหาอาจารย์ในเทศกด้วยวิธีการแตกต่างกันออกไปหลายวิธี ทั้ง ๆ ที่เรื่องนี้เป็น เรื่องสำคัญมากเพราะการคัดเลือกอาจารย์มาเป็นอาจารย์ในเทศกนั้นจะต้อง คัดเลือกจากอาจารย์ที่มีคุณสมบัตินั้นจะต้องเป็นอาจารย์ในเทศกให้ได้ เพราะจะต้องรับผิดชอบงานฝึกสอน ซึ่งเป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของวิทยาลัยครู การคัดเลือกด้วยวิธีการที่แตกต่างกันอาจทำให้เกิดผลเสียแตกต่างกันได้ ฉะนั้นจึงน่าจะพิจารณาทหาวิธีการที่เหมาะสมมาดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อให้การฝึกสอนของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างไ้ผลดีเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ: เพื่อให้การสรรหาอาจารย์ในเทศกในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ใ้ดำเนินการอย่างรัดกุมมีประสิทธิภาพ ควรเลือกปฏิบัติจากวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้.

- ก. ให้แผนกฝึกสอนกับกรรมการวิทยาลัย เป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ในเทศกด้วยกัน โดยดำเนินการเป็นลำดับขั้นดังนี้
 1. ต้องกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ในเทศกให้แน่นอน
 2. กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้แน่นอนว่า จะมีช่วงเวลาานเท่าใด
 3. หาทางชี้แจงทำความเข้าใจกับอาจารย์ทั้งหลายในวิทยาลัยครูของตน เกี่ยวกับความสำคัญของการฝึกสอนซึ่งเกี่ยวข้องกับอาจารย์ทุกคนในวิทยาลัยครู
 4. เปิดโอกาสให้อาจารย์ที่สนใจ มาสมัครรับการคัดเลือก แต่ในกรณีที่มิอาจารย์สมัครไม่พอจำนวนก็อาจขอ ใ้ภาควิชาต่างส่งอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์มารับการคัดเลือกด้วย
 5. ดำเนินการคัดเลือกโดยวิธีการเปิดเผย
- ข. ให้แผนกฝึกสอนร่วมกับภาควิชาต่าง ๆ ร่วมกันคัดเลือกโดยใช้วิธีปฏิบัติเช่นเดียวกับขอ 1 - 5 ก.

ค. ในภาควิชาต่าง ๆ เป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ส่งมาเป็นอาจารย์นี้เทศก์ตาม สักส่วนที่ตกลงกัน แต่จะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติให้แน่นอนตายตัว เพราะมีละเน้นภาค วิชาต่าง ๆ อาจส่งอาจารย์ที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ และภาควิชาไม่ต้องการ หรืออาจารย์ บรรจุใหม่ยังมีสถานะในวิทยาลัยคำใหม่มาเป็นอาจารย์นี้เทศก์ ซึ่งจะสร้างปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกได้

2. จากผลการวิจัยในเรื่องการจัดแบ่งงานอาจารย์นี้เทศก์ ประชากรในกลุ่ม วิจัยครั้งนี้เห็นว่า ควรให้มีการจัดอาจารย์นี้เทศก์ออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยให้รับผิดชอบโรง- เรียนฝึกสอนที่อยู่ในกลุ่มของตนโดยเฉพาะ จากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาเช่นนี้ เมื่อ นำมาเปรียบเทียบกับกรณีเทศการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน วิทยาลัยครูต่าง ๆ ให้จัด แบ่งการนี้เทศการสอนให้แก่อาจารย์นี้เทศก์โดยยึดหลักความเหมาะสมของอัตรากำลัง อาจารย์นี้เทศก์ที่มีอยู่และลักษณะภูมิประเทศความใกล้ - ไกลของโรงเรียนฝึกสอนเป็น สำคัญ จากการพิจารณาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นที่ได้จากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ กับสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก และสาเหตุที่การ วิจัยปรากฏออกมาเช่นนี้ แสดงว่าทั้งผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นี้เทศก์ยอมรับแบบสอบถามอาจมีความต้องการให้มีการนี้เทศเป็นกลุ่มโดยเฉพาะและต้องการไม่ให้เกิดมีการ ปฏิบัติในเรื่องนี้ต่างกันแตกต่างกันไปมากนักในระหว่างวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ความเข้าใจกันและให้โดยผลผลิตของการฝึกสอนออกมามีคุณภาพดีเช่นเดียวกัน และ เพื่อให้เป็นการยุติธรรมแก่อาจารย์นี้เทศก์เองในการรับผิดชอบงานด้วย

ข้อเสนอแนะ: เพื่อให้การจัดแบ่งงานของอาจารย์นี้เทศก์ในวิทยาลัยครูต่าง ๆ ได้เป็นไปอย่างมีมาตรฐานงานใกล้เคียงคล้ายคลึงกันจึงควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. กรมการฝึกหัดครูในฐานะหน่วยงานกลาง ควรจัดดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดประชุมสัมมนาอธิการหรือตัวแทน และหัวหน้าแผนกฝึกสอนของ วิทยาลัยครูต่าง ๆ ของแต่ละภาคเพื่อหาทางทำความเข้าใจการอย่างใดอย่าง- หนึ่งที่เหมาะสมเพียงวิธีการเดียว ในการแบ่งงานของอาจารย์นี้เทศก์ดังกล่าว

2. ส่งเสริมให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่วิธีการจัดการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศที่นำเสนอใจของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ในกว้างขวางแพร่หลายมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้แก่วิทยาลัยครูอื่น ๆ ที่สนใจใฝ่คว้าไปใช้ได้ นอกจากนี้ ยังอาจส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเหล่านี้ขึ้นอีกบางก็ได้

ข. ในระดับวิทยาลัยครูทั่วทั้งนี้

1. จัดให้มีการประชุมอาจารย์นิเทศทั้งหมดในทุกภาคเรียน เพื่อหาทางปรับปรุงขอบครองของแนวปฏิบัติในการแบ่งงานของอาจารย์นิเทศให้ดีขึ้น

2. ส่งเสริมให้มีการวิจัยสถาบัน (Institutional Research) เกี่ยวกับกรณีพิเศษในวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง เพื่อนำผลมาปรับปรุงระบบงานนิเทศให้ดีขึ้น

3. หาทางให้อาจารย์นิเทศของวิทยาลัยครูไปศึกษาคูงานยังวิทยาลัยครูใกล้เคียงหรือวิทยาลัยครูที่เป็นเจ้าของแนวคิดใหม่ ๆ ในการฝึกสอนตามโอกาสอันควร

4. จัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับงานของอาจารย์นิเทศกับวิทยาลัยครูใกล้เคียง หรือวิทยาลัยครูที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน เพื่อหาทางจัดแบ่งงานการนิเทศและการดำเนินการนิเทศฝึกสอนให้เป็นไปในแนวเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้มากที่สุด

3. ผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศซึ่งเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มีความเห็นตรงกันว่า วิทยาลัยครูควรมีเฉพาะอาจารย์นิเทศประเภทเต็มเวลา สาเหตุที่การวิจัยปรากฏผลเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่วิทยาลัยครูบางแห่งมีทั้งอาจารย์นิเทศประเภทเต็มเวลาและบางเวลาพร้อมกัน ซึ่งอาจารย์นิเทศประเภทบางเวลานั้นต้องอยู่สอนในวิทยาลัยครู ทำให้การนิเทศการสอนไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร เนื่องจากอาจารย์นิเทศไม่มีเวลาให้อย่างเพียงพอประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่ง การมีอาจารย์นิเทศทั้งประเภทเต็มเวลาและบางเวลาพร้อมกันนั้น อาจทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการจัดแบ่งงานได้ ฉะนั้น ความคิดเห็นของผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศส่วนใหญ่จึงปรากฏผลออกมาในลักษณะดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ: เพื่อเป็นแนวทางในการจัดอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู
ขอเสนอแนะวิธีการที่ควรปฏิบัติดังนี้คือ

ก. วิทยาลัยครูที่มีอัตรากำลังมาก ควรจัดในรูปอาจารย์นิเทศก์เต็มเวลา
เท่านั้น โดยให้ถืออัตรากำลังอาจารย์นิเทศก์ 1 คน ต่อนักศึกษาฝึกสอน 10-15 คน
ตามผลของการวิจัยครั้งนี้

ข. วิทยาลัยครูบางแห่งที่เป็นวิทยาลัยใหม่ มีอัตรากำลังยังไม่เพียงพอ
อาจจัดในรูปให้ทั้งอาจารย์นิเทศก์ประเภทเต็มเวลาและบางเวลาพร้อมกันก็ได้ โดย
ให้หมุนเวียนกันไปภายในคณะอาจารย์นิเทศก์ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เสียอัตรากำลัง
อาจารย์ผู้สอนภายในวิทยาลัยไปมากนัก และอาจารย์นิเทศก์ทุกคนจะมีโอกาสหมุนเวียน
กันเข้ามาสอนในวิทยาลัยซึ่งเป็นงานหลักที่สำคัญอีกทางหนึ่งได้อย่างเท่าเทียมกันด้วย

ค. ถ้าในกรณีที่วิทยาลัยมีความจำเป็นต้องให้มีอาจารย์นิเทศก์ที่ทั้งต้องสอนใน
วิทยาลัยด้วยและออกนิเทศการสอนด้วย ก็ไม่ควรจัดให้ออกนิเทศและสอนภายในวันเดียว
กัน เพราะจะทำให้เกิดการระดม แต่ควรจัดการสอนและการนิเทศแยกกันเด็ดขาดคนละ-
วัน เช่นอาจให้สอนในวันจันทร์ พุธ ศุกร์ และให้ออกนิเทศการสอนในวันอังคาร
และพฤหัสบดี เป็นต้น

24. จากการวิจัยครั้งนี้ผลปรากฏว่า ประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่ ทั้งผู้บริหาร
วิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า อาจารย์นิเทศก์ควรได้ไปสังเกต
การสอนของนักศึกษาฝึกสอนระหว่าง 3-5 ครั้งต่อ 1 ภาคการศึกษา และจากผลการวิจัย
ที่ สวัสดิ์ ทรัพย์จางค์¹ ได้ทำไว้ ได้พบว่าวิทยาลัยครูต่าง ๆ 25 แห่งทั่วประเทศ

¹ สวัสดิ์ ทรัพย์จางค์ "การดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบท"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2518).

ซึ่งทางก็มีวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับ เรื่องการสังเกตการสอนของอาจารย์นิเทศก์แตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่จะกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์ได้สังเกตการสอน ๓ ครั้ง จากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่วิทยาลัยครูต่าง ๆ ยังมีการกำหนดงานของอาจารย์นิเทศก์ในเรื่องนี้แตกต่างกันออกไปตามสภาพของโรงเรียนฝึกสอนซึ่งอยู่ไกลไกลไม่เท่ากัน และขึ้นอยู่กับอัตรากำลังอาจารย์นิเทศก์ความมีมากน้อยเพียงใดด้วยและอาจเป็นไปได้ว่าขณะนี้วิทยาลัยครูบางแห่งยังไม่อาจจัดให้อาจารย์นิเทศก์ไปทำการนิเทศ ให้ได้จำนวนครั้งที่พอเพียง ทำให้การนิเทศการสอนล้มเหลวหรือไคนลไม่คุ้มค่าที่ควร ผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์อาจมีความต้องการให้มีการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ได้มากกว่าครั้งขึ้น ผลการวิจัยจึงปรากฏออกมาในลักษณะนี้

ข้อเสนอแนะ: เพื่อให้การนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ได้มีจำนวนครั้งที่มากพอเป็นผลดีแก่การฝึกสอน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. ในการเลือกโรงเรียนฝึกสอนเพื่อเปิดเป็นหน่วยฝึกสอนไม่ควรจะเลือกโรงเรียนที่อยู่ไกลจากวิทยาลัย หรือมีสภาพการคมนาคมทางไกลมากนัก ทั้งนี้เพื่อประหยัดเวลาในการเดินทางของอาจารย์นิเทศก์

ข. จำนวนครั้งในการไปสังเกตการสอนของนักศึกษาไม่ควรน้อยกว่า 3 ครั้ง เพื่อจะได้เป็นไปตามหลักการนิเทศที่ศึกษาคือ ครั้งที่ 1 ไปเพื่อแนะนำวิธีการสอนและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการสอน ครั้งที่สองไปเพื่อวัดผลการสอนครั้งที่ 1 และแนะนำแก้ไขปรับปรุงการสอนครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 ไปเพื่อวัดผลการสอนครั้งที่ 2 และแนะนำแก้ไขปรับปรุงการสอนครั้งที่ 3 แต่ทั้งนี้หากวิทยาลัยครูใดจะเพิ่มจำนวนครั้งในการไปสังเกตการสอนให้มากกว่านี้ก็จะเป็นการดียิ่งขึ้น

ค. ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเปิดหน่วยฝึกสอนในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากวิทยาลัยมาก เช่นในกรณีต้องไปเปิดหน่วยฝึกสอนในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาของนักศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาในเรื่องความประหยัดและเพื่อฝึกนักศึกษาให้คุ้นเคยกับสภาพและถิ่นกำเนิดของตน ก็อาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานศึกษานิเทศก์ในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เข้ามาทำการนิเทศการสอนให้

บ้างโดยอาจจัดสรรภาคตอบแทนใหม่บางเล็กน้อยก็ได้ แต่ในการมอบหมายงานนี้ วิทยาลัยครู จะต้องจัดประชุมทำความเข้าใจ หรือจัดให้มีการฝึกปฏิบัติระยะสั้น ๆ ในแก่ศึกษานิเทศก์ เหล่านั้นเสียก่อน เพื่อจะได้มีความเข้าใจตรงกัน และได้ผลในการปฏิบัติงานเช่นเดียวกับ อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติงานเอง แต่อย่างไรก็ตามในการมอบหมายงานนี้ อาจารย์ นิเทศก์ยังจะต้องคอยควบคุมช่วยเหลือและรับผิดชอบในการประเมินผลการฝึกสอนบางส่วนด้วย

5. เนื่องจากการสัมมนานักศึกษาฝึกสอนเป็นงานในหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของ อาจารย์นิเทศก์² และอาจารย์นิเทศก์ควรจะหาวิธีการที่จะใช้ในเรื่องการดำเนินการใน ห้องเรียนอย่างไ้ผล และคนควาหาวิธีสอนที่ดีมาเสนอในการสัมมนาการฝึกสอนของนัก ศึกษาฝึกสอน³

จากการวิจัยครั้งนี้ ผลปรากฏว่า ประชากรที่ใช้ในกลุ่มวิจัยทั้งผู้บริหาร วิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจัดสัมมนา ให้แก่นักศึกษาฝึกสอนรวม 2 ครั้งใน 1 ภาคการฝึกสอน ส่วนความเห็นอื่นรองลงไป เห็นว่าควรจัด 3 ครั้ง ซึ่งจากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาเช่นนี้ อาจแสดงว่าวิทยาลัยครู ต่าง ๆ ยังมีการปฏิบัติที่ลึกลับแตกต่างกันอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุหลายประการ เช่นจำนวนนักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ของแต่ละวิทยาลัยมากน้อยต่างกัน ประ การหนึ่ง และอีกประการหนึ่งอาจเป็นสาเหตุเพราะผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์ มีความเห็นว่าการจัดสัมมนานักศึกษาฝึกสอนนั้นเป็นการช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีความ เข้าใจในเรื่องราวและข้อกำหนดต่าง ๆ ของการฝึกสอน และจขทำให้เห็นปัญหาในคาน

² Association for Student Teaching, The College Supervision:

Standard for Selection and Function (Washington : The Association Press, 1966), p. 7.

³ Kenneth A. Cook and Others ; Student Teaching in the Secondary School (Iowa : W.M.C. Brown Co., 1954), P.5

ต่าง ๆ ใดตรงกัน และการจัดสัมมนาควรจัดในจำนวนครั้งที่พอเหมาะไม่บ่อยและห่างเกินไป⁴ ผลการวิจัยจึงปรากฏออกมาในลักษณะนี้

ข้อเสนอแนะ : เพื่อให้การจัดสัมมนานักศึกษาฝึกสอนได้ผลดี ควรเลือกปฏิบัติ ดังนี้

ก. จำนวนครั้งในการจัด

1. ถ้าจะจัด 2 ครั้ง ควรจัดเป็นช่วงเวลาดังนี้

1.1 จัดครั้งที่ 1 ให้จัดหลังจากนักศึกษาออกไปฝึกสอนได้ 4

สัปดาห์แล้ว

1.2 จัดครั้งที่ 2 ให้จัดในสัปดาห์สุดท้ายของการฝึกสอน

2. ถ้าจะจัด 3 ครั้ง ควรจัดเป็นช่วงเวลาดังนี้

2.1 จัดครั้งที่ 1 ให้จัดเช่นเดียวกับข้อ 1.1

2.2 จัดครั้งที่ 2 ให้จัดในสัปดาห์ที่ 6 ของการฝึกสอน

2.3 จัดครั้งที่ 3 ให้จัดในสัปดาห์แรกหลังจากสิ้นสุดการฝึกสอนแล้ว

ข. ลักษณะของการจัด ควรจัดเป็นกลุ่มหน่วยฝึกสอนจะได้ผลมากกว่าจัดเป็นกลุ่มวิชาที่สอน เพราะในกลุ่มหน่วยฝึกสอนเดียวกันจะมีปัญหาคล้ายคลึงกัน แต่ในการจัดตามกลุ่มวิชาจะมีปัญหามาก เพราะนักศึกษาฝึกสอนมักจะต้องสอนคนหนึ่งหลายวิชาตามธรรมชาติของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป ส่วนการจัดสัมมนาเฉพาะภายในโรงเรียนอาจจัดต่อเมื่อมีปัญหาเฉพาะหน้าที่สำคัญและเร่งด่วนเท่านั้น

ค. หัวข้อที่สัมมนา ควรเป็นปัญหาเกี่ยวกับการสอน การปกครองชั้น ความปลอดภัยร่วมกัน และสวัสดิการต่าง ๆ เท่านั้น. ไม่ควรยอมให้มีการวิจารณ์โจมตีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ครูใหญ่ ครูที่เลี้ยงเป็นการเฉพาะตัวโดยเด็ดขาด

ง. บุคคลที่เข้าร่วมในการสัมมนา นอกจากอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาทุกคนแล้วก็ควรเชิญครูพี่เลี้ยงหรือครูใหญ่ของโรงเรียนฝึกสอนเข้าร่วมด้วยในบางครั้ง นอกจากนั้นยังควรเชิญผู้อำนวยการฝึกสอนและผู้บริหารวิทยาลัยเข้าร่วมด้วย เมื่อมีปัญหาที่จะต้องขอความร่วมมือและช่วยเหลือจากวิทยาลัยในบางกรณี

6. จากการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาเป็นอาจารย์นิเทศก์เพียง 1-2 ปี ซึ่งกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้เพิ่งจะเป็นอาจารย์นิเทศก์ได้เพียง 1 ปีเท่านั้น โดยอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์บรรจุใหม่ อายุ น้อย มีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี และยิ่งไปกว่านั้นพบว่าเกือบครึ่งหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์ทั้งหมดไม่เคยมีประสบการณ์การศึกษาทางด้านการนิเทศการศึกษามาก่อนเลย และจากการวิจัย ที่สวัสดิ์ ทรัพย์จางค์⁵ ได้ทำการวิจัยไว้ก็ได้พบว่า มีอาจารย์นิเทศก์ถึงร้อยละ 69.23 ยังไม่เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศมาก่อนเลย เช่นเดียวกัน และจากการวิจัยครั้งนี้ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมอาจารย์นิเทศก์ ประชากรในกลุ่มวิจัยทั้งผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์มีความเห็นคล้ายอย่างยิ่งกับเรื่องการเตรียมอาจารย์นิเทศก์ 2 ประการคือ เห็นควรให้มีการจัดสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศการสอนเป็นระยะสั้น ๆ ก่อนออกทำการนิเทศ กับเห็นควรกำหนดให้อาจารย์ที่จะเป็นอาจารย์นิเทศก์ได้สอนวิชาวิธีสอนก่อนออกทำการนิเทศ นอกจากนี้ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามยังเห็นคล้ายกับการเตรียมอาจารย์นิเทศก์อีก 2 ประการคือ ควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์ได้ฝึกหัดนิเทศการสอนก่อนออกปฏิบัติจริง และควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์ได้มีโอกาสสอนในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นครั้งคราวด้วย ซึ่งจากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาเช่นนี้แสดงว่าประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าในการเตรียมอาจารย์นิเทศก์ควรมีการเตรียมให้ครบทุกด้านดังกล่าว

⁵ สวัสดิ์ ทรัพย์จางค์ , เรื่องเดิม, หน้า 34.

ข้อเสนอแนะ: เพื่อให้ได้แนวทางในการเตรียมอาจารย์นิเทศก์ที่ดี ขอเสนอแนะแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. จัดประชุมสัมมนาอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับวิธีสอนในชั้นประถมศึกษาและแนวปฏิบัติในการนิเทศการปกครองนักศึกษาฝึกสอนตลอดจนขอคถกลงต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันกับบรรดาอาจารย์นิเทศก์ทั้งหมด ในการจัดสัมมนาลักษณะนี้ควรจัดก่อนออกนิเทศการสอนเป็นประจำทุกภาคเรียน เพื่ออาจารย์นิเทศก์ใหม่จะได้เข้าใจในวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ได้ดีและดำเนินไปได้ ควรให้อาจารย์นิเทศก์เก่าเข้าร่วมสัมมนาด้วยทุกคน เพื่อเป็นการย้ำความเข้าใจให้ตรงกันอยู่เสมอ อนึ่งในการจัดสัมมนาเรื่องนี้ ควรเชื่อเชิญครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอนในโครงการของวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือดีเด่น เข้าร่วมในการสัมมนาด้วย เพื่อให้บุคคลเหล่านี้จะได้พูดถึงปัญหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่อาจพบในโรงเรียนฝึกสอนได้อย่างถูกต้องเป็นจริง

ข. ให้แผนกฝึกสอนจัดทำคู่มืออาจารย์นิเทศก์ขึ้น เพื่อแจกจ่ายให้แก่อาจารย์นิเทศก์ทุกคน นอกเหนือจากคู่มือการฝึกสอนที่วิทยาลัยครูบางแห่งได้จัดทำเพื่อแจกจ่ายแก่นักศึกษาฝึกสอนหรือผู้สนใจอยู่แล้ว ในหนังสือคู่มือเล่มดังกล่าวนี้จะต้องกำหนดบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ไว้อย่างชัดเจน ส่วนเนื้อหาอันควรได้บรรจุความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา และวิธีสอนในชั้นประถมศึกษาด้วย

ค. ให้อาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการคัดเลือกใหม่ ได้เข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาใหม่ซึ่งหน่วยงานการศึกษาของเขตการศึกษาหรือจังหวัดหรือวิทยาลัยครูเอง กำลังจัดอยู่บ่อยครั้งในขณะนี้เพื่อที่อาจารย์นิเทศก์จะได้เข้าใจการประถมศึกษาที่ดีขึ้น

ง. ให้อาจารย์นิเทศก์ใหม่ได้ไปฝึกปฏิบัติงานการนิเทศการสอนกับอาจารย์นิเทศก์เก่าชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะให้ออกทำการนิเทศจริงในภายหลัง

ตอนที่ 4 องค์ประกอบที่ช่วยในการนิเทศการฝึกสอน

1. จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ช่วยในการนิเทศการฝึกสอน ทั้งผู้บริหารวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นประชากรในกลุ่มวิจัยส่วนใหญ่เห็นเช่นเดียวกันว่าในองค์ประกอบด้านบริหารนั้นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดคือ การจัดยานพาหนะให้เพียงพอในการนิเทศซึ่งจากผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาทำนองนี้ อาจเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าขณะนี้วิทยาลัยครูต่าง ๆ กำลังขาดแคลนยานพาหนะที่จำเป็นต้องใช้ในการนิเทศอย่างมาก ซึ่งเรื่องการขาดแคลนยานพาหนะนี้เป็นปัญหาสำคัญที่อาจทำให้การนิเทศการสอนไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยเพราะอาจารย์นิเทศก์ไม่อาจเดินทางไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอนได้มากครั้งเท่าที่ควร หรือเมื่อนักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาคัดข้องในบางสิ่งบางอย่างหรือประสบอันตรายจากภัยอันตราย หรือป่วยเจ็บอย่างกะทันหัน อาจารย์นิเทศก์ก็ไม่อาจจะเดินทางไปให้การช่วยเหลือแก้ไขได้ทันทั่วถึง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับเป็นปัญหาที่ทำให้อาจารย์นิเทศก์ต้องประสบความพะวักพะวงในการปฏิบัติงานอย่างมากเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการขาดแคลนยานพาหนะดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ : เพื่อให้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนยานพาหนะของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ผ่อนคลายลง และเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติงานได้ผลดีขึ้น ขอเสนอแนะวิธีการเพื่อเลือกปฏิบัติวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีต่อไปนี้

ก. วิทยาลัยครูควรเลือกโรงเรียนฝึกสอนให้ใกล้วิทยาลัยให้มากที่สุดทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์นิเทศก์สามารถ และมีความสะดวกในการเดินทางไปนิเทศการสอนด้วยวิธีอื่นนอกเหนือจากการอาศัยใช้ยานพาหนะของวิทยาลัยเพียงอย่างเดียว เช่น อาจใช้การเดิน หรือจักรยานก็ได้

ข. วิทยาลัยครูควรจัดโรงเรียนฝึกสอนเป็นแบบ **Cluster Program** ให้มากขึ้น เพื่อไม่ให้อาจารย์นิเทศต้องเดินทางไปกลับวิทยาลัยบ่อยครั้งเกินไปนัก แต่ทั้งนี้วิทยาลัยครูจะต้องจัดสวัสดิการให้แก่อาจารย์นิเทศในโครงการนี้ให้พอสมควรแก่ศักยภาพ

ค. วิทยาลัยควรดำเนินการคัดเลือกครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิทางครุไมต่ำกว่าระดับ ป.กศ.สูง หรือปริญญาตรีทางการศึกษามาเข้ารับการอบรมแบบเข้มข้น เกี่ยวกับวิธีสอนและการนิเทศ การสอนโดยใช้เวลาพอสมควร แล้วหลังจากนั้นก็ให้บุคคลเหล่านี้ได้มีส่วนในการรับผิดชอบนักศึกษาฝึกสอนแทนอาจารย์นิเทศให้มากขึ้น ซึ่งการใช้วิธีนี้จะสามารถลดภาระในการเดินทางไปนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศได้อย่างมาก

2. จากการวิจัยครั้งนี้ได้พบว่านักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาระดับ ป.กศ. ส่วนใหญ่มีอายุเพียง 17 ปีเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ประกอภกับหลักสูตรฝึกหัดครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตร ป.กศ. เองไม่ได้กำหนดให้มีการเตรียมนักศึกษาฝึกสอนออกฝึกสอนไว้เป็นการเฉพาะ เพียงแต่กำหนดว่าจะต้องทำอะไรบ้างเมื่อต้องออกฝึกสอนเท่านั้น ฉะนั้นเมื่อนักศึกษาออกไปทำการฝึกสอนยังโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งครูจะต้องสอนหลายวิชาและจะต้องปฏิบัติงานอื่นด้วยหลายอย่าง จึงทำให้นักศึกษาฝึกสอนต้องเสียเวลาหาประสบการณ์เพิ่มเติมเองอีกมาก ซึ่งจากเหตุผลความจริงเหล่านี้ อาจเป็นผลให้ประชากรในกลุ่มวิจัยครั้งนี้ ทั้งที่เป็นผู้บริหารวิทยาลัย และอาจารย์นิเทศมีความเห็นตรงกันว่า การจัดให้มีการเรียนวิชาที่จำเป็นต่อการฝึกสอนก่อนออกฝึกสอนนั้นมีความจำเป็นและสำคัญมาก

⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา

ข้อเสนอแนะ : เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสอนวิชาที่นักศึกษาควรได้เรียน
ก่อนออกทำการฝึกสอน ขอเสนอแนะวิธีการที่ควรปฏิบัติดังนี้

ควรจัดให้มีการจัดตั้งฝ่ายเตรียมการฝึกสอนขึ้นในวิทยาลัยครูทุกแห่ง โดยให้
ฝ่ายนี้ขึ้นตรงต่อแผนกฝึกสอนทำหน้าที่จัดเตรียมนักศึกษาในวิทยาลัยที่จะออกฝึกสอนในภาค
เรียนต่อไปให้มีความพร้อมทุกด้านในการ เป็นครูที่ดีในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งรายวิชา
ที่จะจัดและวิธีการจัดควรให้ดำเนินการดังนี้

ก. วิชาที่จะต้องเตรียม เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนทั้งหมดคือ วิชา
หลักการสอนของวิธีสอนต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
สังคมศึกษา ศิลปะศึกษา พลานามัย ทัศนศึกษาและเกษตรกรรม

ข. กิจกรรมในโครงการ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความสามารถในการสอนได้อย่าง
มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงต้องจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะในการสอนประกอบด้วย ทักษะเหล่านี้
ได้แก่การทำโครงการสอน การทำบันทึกการสอน การทำอุปกรณ์การสอน การออกข้อสอบ
การฝึกพูดต่อหน้าชั้นเรียน การพัฒนาชุมชน และการไปสังเกตชั้นเรียนในโรงเรียนประถม-
ศึกษา

ในการจัดโครงการเตรียมศึกษาก่อนออกฝึกสอนนี้จะต้องจัดให้มีอาจารย์ที่
ปรึกษาประจำกลุ่มห้องเรียนด้วย เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ทำการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์
นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนเท่านั้น ซึ่งในการดำเนินงานการนิเทศการฝึกสอนนั้นยังมีกลุ่ม
บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องของควยอีกได้แก่ครูใหญ่ และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอน ซึ่งผู้วิจัย
เสนอว่าควรจะได้มีการทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนกับกลุ่มประชากร เหล่านี้
บ้างในโอกาสต่อไป

2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ กระทำในลักษณะครอบคลุมประชากรในการวิจัยเป็น วิทยาลัยครูต่าง ๆ ในภาคกลางจำนวนถึง 8 แห่ง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยอาจนำไปใช้ได้ ในการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศการฝึกสอนของวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั้ง 8 แห่ง ในลักษณะ กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป มากกว่าจะนำไปใช้แก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงการนิเทศการฝึกสอนใน วิทยาลัยครูแห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ ฉะนั้นเพื่อให้สามารถทราบปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการนิเทศการฝึกสอน ตลอดจนเชื่อใจได้แก่แนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยถูกต้อง ตรงกับข้อเท็จจริงของวิทยาลัยครูแต่ละแห่งเป็นการเฉพาะลงไป จึงควรจะได้มีการวิจัย เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศการฝึกสอนขึ้นในวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง โดยใช้ประชากร ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่กับการฝึกสอนเฉพาะที่เป็นของวิทยาลัยแต่ละแห่งนั้น ๆ เอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย